

Nr 41.

Utlåtande i anledning av fullmäktiges i riksgäldskontoret framställning angående pensionsbestämmelser för hos riksdagen anställda tjänstemän jämte i ämnet väckta motioner.

I enlighet med hemställan av bankoutskottet i utlåtande nr 37 uppdrog 1951 års riksdag åt fullmäktige i riksgäldskontoret att låta verkställa en förutsättningslös utredning angående införande av pensionsbestämmelser för hos riksdagen anställda tjänstemän.

Med anledning härav tillsatte fullmäktige för utredning av ifrågavarande spörsmål en kommitté med riksgäldsfullmäktigen S. Lindholm såsom ordförande. Kommittén har efter verkställd utredning den 24 april 1953 till fullmäktige avgivit sitt betänkande i ämnet.

Fullmäktige i riksgäldskontoret har med skrivelse den 13 maj 1953 överlämnat nämnda betänkande, vilket såsom bilaga fogats till detta utlåtande, och därvid anfört följande:

Kommittén har vid sin prövning av riksdagstjänstemännens pensionsfråga på anförda skäl funnit, att ett slutligt ställningstagande bör anstå i avvaktan på resultatet av 1951 års pensionsutrednings arbete. Fullmäktige dela denna kommitténs uppfattning och föreslå alltså, att något förslag i ämnet icke för närvarande förelägges riksdagen, vare sig beträffande den grupp tjänstemän, som redan såsom innehavare av statstjänst eller annan pensionsberättigande tjänst har sin pensionsfråga ordnad, eller beträffande den grupp riksdagstjänstemän, vilka vid sidan av sin riksdagstjänst icke inneha annan anställning eller äro anställda i allmän eller enskild tjänst utan rätt till pension. I fråga om sistnämnda grupp anse sig fullmäktige kunna i likhet med kommittén förvänta att riksdagen kommer att i fortsättningen liksom hittills välvilligt behandla eventuellt uppkommande frågor om pensionering av här avsedda tjänstemän i den mån pensionsfall uppkommer i samband med avgång på grund av åldersskäl, sjukdom eller olycksfall i tjänsten.

Allenast i ett hänseende torde beslut av riksdagen nu påkallas i anledning av den verkställda utredningen nämligen beträffande pensionsunderlaget för konstitutionsutskottets sekreterare S. V. Holm. Fullmäktige biträda även härvid kommitténs förslag och föreslå sålunda, att Holms pension med hänsyn till den fr. o. m. den 1 juli 1951 genomförda löneregleringen för vissa cheftjänstemän inom statsförvaltningen beräknas med utgångspunkt från pensionsunderlaget i lönegraden Ca 37.

I samband med denna framställning har utskottet till behandling förehåft två i anledning av densamma väckta motioner, nr 28 i första kammaren av herr *Åman* och nr 72 i andra kammaren av fröken *Vinge m. fl.*

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts, att 1954 års riksdag måtte besluta införande av reglerad pensionsrätt för de hos riksdagen anställda tjänstemännen samt att bankoutskottet måtte utforma härför erforderliga bestämmelser. Beträffande motiveringen för detta yrkande hänvisas till motion II: 72.

I skrivelse den 10 november 1954 till bankoutskottet har kanslideputerade anmält att följande överenskommelse under förutsättning av riksdagens godkännande träffats mellan kanslideputerade och representanter för Riksdagstjänstemännens förening:

Sedan fullmäktige i riksgäldskontoret i skrivelse den 13 maj 1953, jämte eget yttrande, till bankoutskottet överlämnat ett av 1952 års kommitté för pensionering av riksdagens tjänstemän avgivet betänkande i ämnet, ha, på hemställan av Riksdagstjänstemännens förening samt på grundval av nämnda betänkande med därtill fogade reservationer av tre av kommitténs medlemmar, förhandlingar förts mellan å ena sidan riksdagens kanslideputerade och å andra sidan representanter för nämnda förening.

Under dessa förhandlingar ha till en början tjänstemannarepresentanterna hävdat, att pensionsfrågan för riksdagstjänstemännen omedelbart borde lösas genom generella regler, under det att kanslideputerade, i anslutning till kommittémajoritetens ståndpunkt, uttalat, att resultatet av 1951 års pensionsutrednings arbete borde avvaktas och att den föreliggande pensionsfrågan först därefter borde upptagas till förnyat övervägande.

Bland annat till följd av att en godtagbar kompromiss mellan dessa båda ståndpunkter varit svår att uppnå ha förhandlingarna, som ingendera parten velat bryta, tagit avsevärd tid i anspråk. Följden härav har blivit, att den tidpunkt alltmer närmar sig, då resultatet av 1951 års pensionsutrednings arbete, enligt inhämtade upplysningar, kan förväntas föreligga till bedömande.

Med hänsyn härtill ha, under förbehåll för riksdagens godkännande, till slut följande överenskommelse träffats mellan kanslideputerade och representanterna för Riksdagstjänstemännens förening.

1. Frågan om en generell reglering av riksdagstjänstemännens pensionsförhållanden bör tills vidare anstå i avvaktan på 1951 års pensionsutredning i vad den kan ha betydelse för denna fråga. Förstnämnda fråga bör därefter i hela sin vidd omedelbart göras till föremål för en skyndsam utredning, varvid skall beaktas i vad mån slutresultatet av 1951 års pensionsutredning bör påverka riksdagens tjänstemäns pensionsfråga.

2. Det beslut som riksdagen kan komma att fatta bör göras tillämpligt även på för närvarande hos riksdagen anställda befattningshavare, vilka av åldersskäl eller eljest på grund av sjukdom eller olycksfall i tjänsten kan komma att avgå från sina anställningar i riksdagen innan pensionsfrågan bringats till slutlig lösning.

3. I avvaktan på riksdagens slutliga ställningstagande i frågan om en generell reglering av riksdagstjänstemännens pensionsförhållanden bör,

liksom hittills, uppkommande pensionsfrågor lösas genom beslut i det konkreta fallet. Härvid böra de principer, som kommit till uttryck i den som bilaga 3 till 1952 års kommittés berörda betänkande fogade PM, läggas till grund för avgörandet beträffande där åsyftade befattningshavare.

Stockholm den 10 november 1954.

För kanslideputerade

För Riksdagstjänstemännens förening

Sigurd Lindholm.

John Östlund.

Till det vid förhandlingen förda protokollet har antecknats, att det förut-sattes, att då särskilda skäl föreläge, en prövning av pensionsfrågan för redan före den 10 november 1954 avgångna tjänstemän icke skulle uteslutas genom att i överenskommelsen införts denna tidpunkt.

Utskottet. Fullmäktige i riksgäldskontoret har i förevarande framställ-ning anfört, att fullmäktige funnit att ett slutligt ställningstagande till riksdagstjänstemännens pensionsfråga borde anstå i avvaktan på resultatet av 1951 års pensionsutrednings arbete. Efter förhandlingar mellan kanslide-puterade och Riksdagstjänstemännens förening har överenskommelse träf-fats innebärande bl. a. att frågan om en generell reglering av ifrågavarande tjänstemäns pensionsförhållanden tills vidare bör anstå i avvaktan på nämnda utredning i vad den kan ha betydelse för denna fråga. Utskottet har icke någon erinran mot den ovan refererade överenskommelsen och tillstyrker att riksdagen godkänner denna. Härav följer att en reglerad pensionsrätt för de hos riksdagen anställda tjänstemännen enligt utskottets mening icke nu bör införas, och utskottet får därför avstyrka motionerna I: 28 och II: 72.

Vad fullmäktige i riksgäldskontoret anfört om att pensionen för sekre-teraren i konstitutionsutskottet Sune Valdemar Holm bör beräknas med utgångspunkt från pensionsunderlaget i lönegraden Ca 37 kan utskottet biträda.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen måtte

1) godkänna den mellan kanslideputerade och Riksdags-tjänstemännens förening den 10 november 1954 ingångna överenskommelsen angående pensionsförhållandena för de hos riksdagen anställda tjänstemännen;

2) besluta att de likalydande motionerna I: 28 och II: 72 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda; samt

3) godkänna i förevarande framställning av fullmäktige i riksgäldskontoret framlagt förslag beträffande pensionen

åt sekreteraren i konstitutionsutskottet Sune Valdemar
Holm.

Stockholm den 2 december 1954.

På bankoutskottets vägnar:

FRANS SEVERIN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Sundvik, Fahlander, Boo*,
Wehtje, Kronstrand, Eliasson och Strandler;

från andra kammaren: herrar Severin i Stockholm, Dickson*, Persson
i Norrby, Johansson i Kalmar, Malmborg i Stockholm*, Löfgren, Mellqvist
och Nelander.

* Ej närvarande vid justeringen.

Till Herrar Fullmäktige i riksgäldskontoret.

I enlighet med hemställan av bankoutskottet i utlåtande nr 37 uppdrog 1951 års riksdag åt fullmäktige i riksgäldskontoret att låta verkställa en förutsättningslös utredning angående införande av pensionsbestämmelser för hos riksdagen anställda tjänstemän.

Fullmäktige beslöt den 13 mars 1952 tillsätta en kommitté för utredning av ifrågavarande spörsmål och utsåg till ledamöter av denna riksgäldsfullmäktigen S. Lindholm, tillika kommitténs ordförande, riksdagens kansli-deputerades ordförande J. W. Mårtensson, ledamöterna av riksdagens andra kammare T. G. von Seth, I. Johansson i Mysinge och fröken M. Vinge, riksgäldsdirektören S. Widlund samt förste ombudsmannen i civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund J. Östlund.

Kommittén, som antagit benämningen »1952 års kommitté för pensionering av riksdagens tjänstemän», har såsom sekreterare anlitat förste byrå-sekreteraren i statskontoret I. M. Sjönell. Såsom sakkunnig har biträtt kamreraren i riksgäldskontoret G. A. V. Sandqvist.

Under utredningsarbetets gång har kommittén i enlighet med sitt uppdrag berett vederbörande personalorganisationer och grupper tillfälle att framföra sina synpunkter.

Samråd har även ägt rum med 1951 års pensionsutredning.

Kommittén har mottagit här bifogade skrivelser från ordföranden i konstitutionsutskottet (Bil. 1.) och ordföranden i riksdagens interparlamentariska grupp (Bil. 2.).

Å sid. 24 är intagen en *sammanfattning av kommitténs förslag*.

Riksdagstjänstemännens anställningsförhållanden.

Till riksdagens personal hänfördes tidigare alla hos riksdagen anställda personer. Genom beslut av 1947 års riksdag blev riksdagsvaktmästarna, med undantag dock för de allra äldsta, och de å riksdagens kansli anställda skrivbiträdena underställda fullmäktige i riksgäldskontoret, varvid de erhöll extra ordinarie helårsanställning hos riksdagens ekonomibyrå och underkastades avlöningsreglementet för riksdagens verk. Till följd härav är denna kategori tjänstemän tillförsäkrad tjänste- och familjepensionsrätt i likhet med övriga anställningshavare hos riksdagens verk. De egentliga riksdagstjänstemännen, vilkas pensionsfråga nu blivit aktuell, utgöres av de hos riksdagens kamrar, utskott och kansli under riksdagstiden anställda befattningshavarna. Dessa tjänstemäns avlönings- och anställningsförhållanden regleras i ett särskilt reglemente, benämnt avlöningsbestämmelser för hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän (se bankoutsk. utl. nr

37/1951). Under § 1 av dessa avlöningsbestämmelser redovisas samtliga här ifrågakommande befattningar.

Riksdagstjänstemännen anställas av vederbörande riksdagsorgan — för riksdagens kamrar och kansli dock genom särskilda kanslitillsättare — för en riksdag i sänder. På grund av att det varit ett riksdagens eget intresse att årligen kunna återanställa den kvalificerade personal, som förskaffat sig rutin och god förtrogenhet med arbetet i riksdagen, har trots systemet med årliga förordnanden en viss fasthet uppstått i fråga om riksdagstjänstemännens anställning. Lönen utgår i form av månadsarvode och beräknas för tiden från dagen för tjänstemannens inträde i tjänstgöring till och med dagen för tjänstgöringens slut. Antalet tjänstemän är i regel detsamma från år till år. Vid större arbetsbelastning inom utskotten ökas personalen tillfälligt, vilket även ibland förekommit i fråga om kamrarnas stenografer. Under höstsessionerna arbetar utskotten ofta med reducerad personaluppställning.

Någon rätt till pension föreligger icke för de hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemännen. De arvoden som utgår är att betrakta såsom bruttolöner. Tjänstepensioner på grund av anställning hos riksdagen har emellertid i vissa fall beviljats av riksdagen genom särskilda beslut i samband med tjänstemans avgång ur tjänst.

Tidigare praxis i fråga om pension åt riksdagstjänsteman.

I de fall, där pension beviljats av riksdagen vid tjänstemannens avgång ur tjänst, har en förutsättning varit att vederbörande haft sin egentliga arbetsinkomst av riksdagstjänstgöringen. Pension har i regel icke tillerkänts andra befattningshavare än sådana, som kunnat åberopa en långvarig anställningstid hos riksdagen och för sin ålderdomsförsörjning varit väsentligen beroende av pensionen. Anställningen i riksdagen har alltså i princip jämförts med annan tjänst, som icke varit förenad med reglerad pensionsrätt. Det avgörande för besluten har uppenbarligen varit skäligheten av en viss pension. I några undantagsfall har pension även tillerkänts statstjänsteman, som vid sidan av sin statstjänst innehaft långvarig anställning hos riksdagen. Härvid har pensionen fastställts till ett mindre belopp såsom tillägg till statspensionen. Dylik tilläggspension har dock — bortsett från några enstaka långt tillbaka i tiden liggande fall, då pension beviljats såsom erkänsla för betydelsefulla insatser i riksdagens tjänst — i princip beviljats endast om den statliga pensionen varit jämförelsevis ringa. Bankoutskottet har i utlåtande (nr 19) till *1925 års riksdag* i denna del uttalat följande:

»Den hos riksdagen, dess kamrar och utskott samt kansli anlitade personalen innehar såsom bekant icke fast anställning utan antages i mån av

behov tillfälligt för varje riksdag. I stor utsträckning bestrides ifrågasvarande arbete av statstjänstemän, vilka vid sidan av och med tillfällig ledighet från sin statstjänst åtaga sig anställningen hos riksdagen mot en ersättning, som i allmänhet torde överstiga avlöningen vid innehavande statsbefattning. Att en även under längre tid innehavd anställning i riksdagens tjänst i och för sig skulle kunna anses berättiga till erhållande av särskild pensionsförmån bör under sådana förhållanden av principiella skäl icke ifrågakomma. Utskottet måste därför ställa sig i hög grad betänksamt mot varje förslag, som kan vara ägnat att medföra prejudicerande verkan i sådan riktning. I de enstaka fall, då riksdagen tidigare beviljat pensioner åt befattningshavare, som under lång tid innehaft anställning hos riksdagen, torde anledningen därtill enligt utskottets förmenande närmast vara att söka antingen i att befattningshavarens verksamhet ansetts hava varit av särskild betydelse för riksdagens arbete eller att befattningshavaren funnits vara i behov av något understöd.»

Från dessa utgångspunkter fann sig utskottet kunna förorda pension åt en av de båda notarier, om vilkens pensionering fråga uppkommit, enär denne åtnjöt en jämförelsevis ringa pensionsförmån av statsmedel, medan utskottet ej kunde tillstyrka pension för den notarie, som uppbar pension från statsverket i egenskap av f. d. sekreterare hos centralt ämbetsverk.

De sålunda fastslagna principerna har varit normgivande för riksdagens ställningstagande till frågor om pension åt dess tjänstemän. Till belysande av omfattningen av denna pensionering må nämnas, att vid 1920 års ingång pension utgick till sex f. d. riksdagstjänstemän och att därefter beviljade pensioner utgör elva. Fyra framställningar om pension har avslagits.

Endast i ett fall, nämligen beträffande konstitutionsutskottets mångåriga sekreterare *Sune Valdemar Holm*, har riksdagen beslutat göra en förhandsutfästelse om pension. Efter att ha redogjort för de särskilda förhållanden, som motiverade en sådan åtgärd, uttalade bankoutskottet vid *1948 års riksdag* (utl. nr 49), att beslut om pensionsrätt för Holm icke behövde medföra några direkta konsekvenser beträffande pensioneringen av med Holm likställda tjänstemän hos riksdagen (kammar- och utskottssekreterare), enär dessa samtliga i motsats till Holm redan hade pensionsrätt på grund av anställning i statlig fullmakts- eller konstitutortjänst. Beträffande övriga tjänstemän hos riksdagen, för vilka riksdagspension kunde ifrågakomma, förelåge ej, såsom beträffande Holm, några särskilda skäl för att pensionsfrågan skulle upptagas på förhand, utan densamma borde, liksom dittills, prövas i varje särskilt fall i samband med avgång ur tjänst.

I fråga om pensioneringen av *äldre riksdagsvaktmästare*, d. v. s. sådana som är födda år 1888 eller tidigare och fördenskull icke blev underkastade avlönings- och pensionsreglementena för riksdagens verk, har 1948 års riksdag godkänt vissa riktlinjer (bankoutsk. utl. nr 39/1948), vilka i huvudsak innebär följande:

För ifrågasvarande vaktmästare bestämmes pensionen med utgångspunkt

från det pensionsunderlag, som enligt tjänstepensionsreglementet för riksdagens verk gäller för motsvarande reglerade befattning. Såsom tjänstår tillgodoräknas effektiv tjänstgöringstid hos riksdag, kyrkomöte och riksdagens revisorer, förhöjd med 25 procent, dock ej tid efter utgången av den kalendermånad, under vilken 63 års ålder uppnåtts. För ett kalenderår får dock räknas högst 365 dagar. Efter antalet tjänstår beräknas det pensionsbelopp, som skulle utgått om tjänstepensionsreglementet varit tillämpligt, varefter det sålunda framräknade beloppet minskas med 10 procent med hänsyn till att pensionsavgifter icke erlagts. Behovsprövning av pensionerna, såsom tidigare skett, skall icke längre ifrågakomma. För efterlevande till de äldre riksdagsvaktmästarna skall pension kunna utgå med samma belopp, som plägar tillerkännas efterlevande till statsanställd icke pensionsberättigad anställningshavare i motsvarande löneställning, eller i allmänhet 840 kronor för år jämte rörligt tillägg.

Det ankommer på fullmäktige i riksgäldskontoret att i enlighet med nu nämnda grunder besluta om pension åt dessa vaktmästare och deras efterlevande. Samtliga ifrågavarande äldre vaktmästare utom två, som alltjämt är i tjänst, har erhållit pension enligt ovan angivna riktlinjer.

Pensionsfrågans prövning i samband med 1951 års lönereglering för riksdagstjänstemännen.

Frågan om införande av generella regler för pensionering av tjänstemännen hos riksdagen upptogs av *riksdagstjänstemännens förening* vid de överläggningar, som föreningen hade med 1950 års kommitté för riksdagens personalorganisation. Enligt föreningen borde för framtiden bindande, generella regler uppställas i anslutning till de normer, riksdagen själv fastställt för statliga befattningshavare i allmänhet. För de tjänstemän hos riksdagen, som jämväl innehade annan allmän tjänst, förenad med pensionsrätt, borde tilläggspensioner beviljas. Kommittén förklarade sig för sin del icke vara övertygad om att införande av fasta pensionsregler för riksdagens tjänstemän kunde ligga i riksdagens intresse. Liksom årsarvoden skulle i förväg bestämda grunder för pension medföra en icke önskvärd orörlighet i anställningssystemet. En viktig faktor vid prövning av frågor om anställning av personal skulle då bli hänsyn till tidigare anställd personals pensionsutsikter. I varje fall vore pensionsfrågan svårbedömlig och skulle fordra en ingående utredning, vilken kommittén ej ansett sig kunna verkställa.

I en till riksdagens kanslideputerade ställd, i anledning av förenämnda kommittéförslag upprättad promemoria angående riksdagstjänstemännens löne- och anställningsvillkor har riksdagstjänstemännens förening i fråga om tjänstemännens pensionering närmare preciserat sin ståndpunkt sålunda.

»I *pensionsfrågan* har kommittén icke förklarat sig övertygad om, att införande av fasta regler kan ligga i riksdagens intresse. När som skäl mot

en reglerad pensionsrätt anföres, att den skulle skapa en icke önskvärd orörlighet i anställningssystemet genom att hänsyn vid anställning skulle behöva tagas till tidigare anställd personals pensionsutsikter, bör konstateras, att denna uppfattning på intet sätt ansluter till den rådande faktiska personalsituationen. En undersökning, som verkställdes av sammansättningen på kamrarnas kanslipersonal, visar, att personalskiften redan vid nuvarande personalsystem äro sällsynta, och erfarenheterna ha också visat, att tjänstemännen i regel bli kvarstående i tjänst intill sin pensionsålder. Pensionsfrågan är i detta fall emellertid svårbedömbär, och kommitténs uppfattning, att den fordrar särskild utredning, kan av detta skäl anses riktig. I principfrågan torde emellertid icke någon tvekan kunna råda. En anställning hos riksdagen är att jämställa med vilken annan anställning som helst, och de skäl för tveksamhet, som yppats vid ställningstagandet till frågan om pensionsrätt för riksdagens ledamöter, anmäla sig i detta fall icke. Också riksdagstjänstemännen anse sig därför ha anledning göra anspråk på att kunna intjäna viss pensionsrätt även i sin riksdagstjänst. Uppenbart är, att det är helt otillfredsställande, att en reglerad pensionsrätt icke finnes för sådana tjänstemän, som äro anställda enbart hos riksdagen, och det synes lika klart, att i varje fall viss pensionsrätt skall kunna förvärfvas också av riksdagens statsanställda tjänstemän lika väl som av dess statsanställda ledamöter. För icke statstjänstemän skulle pensionsrätten därvid lämpligen kunna avvägas att motsvara pensionsrätten i närmast jämförlig statstjänst och för riksdagens statsanställda tjänstemän reduceras till hälften därav. För full pension torde böra uppställas krav på tjänstgöring under minst 20 riksdagar och som villkor för pensionsrätt krav på tjänstgöring under minst 8 riksdagar. Med sistnämnda begränsning av pensionsrätten torde det behov ha blivit tillgodosett, som har avseende på den av kommittén förordade rörligheten i personalorganisationen. Pensionen förutsättes utgå vid en ålder av 65 år eller vid den högre ålder, då tjänstemannen önskar frånträda sin anställning hos riksdagen. Liksom för riksdagens ledamöter torde kunna gälla den spärren, att totala grundpensionsförmånerna icke böra överstiga den högsta pension, som kan ifrågakomma enligt 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente med den ändring härav, som beslutats i samband med löneregleringen för chefstjänstemännen. Det förutsättes, att beträffande de högsta chefstjänsterna pensionsfrågan såsom hittills skall kunna bli föremål för individuell prövning med hänsyn till de omständigheter, som i de enskilda fallen kunna åberopas till förmån för gynnsammare pensionsvillkor.»

I sitt yttrande över kommitténs förslag förordade kanslideputerade i enlighet med vad som vid förhandlingar överenskommits, att pensionsfrågan skulle göras till föremål för en »förutsättningslös utredning». Bankoutskottet anslöt sig till kanslideputerades förslag och hemställde, att riksdagen måtte uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret »att låta verkställa en förutsättningslös utredning angående införande av pensionsbestämmelser för hos riksdagen anställda tjänstemän». *Riksdagen* biföll utskottets hemställan.

Vissa undersökningar rörande personalen vid 1952 års riksdag.

För fullgörande av sitt uppdrag har kommittén beträffande den vid 1952 års riksdag anställda personalen låtit verkställa vissa undersökningar rörande tjänstemännens faktiska anställnings- och tjänstgöringsförhållanden såväl inom som utom riksdagen. Av nedanstående tablå framgår i vilken utsträckning riksdagstjänsten utgör vederbörande tjänstemans huvudsakliga sysselsättning respektive förenas med annan anställning.

	Statsan- ställda	Kommu- nalt an- ställda	I enskild tjänst	Utan annan anst.	Pensio- närer i stats- tjänst	Summa
Första kammaren ..	9	3	5	6		23
Andra kammaren ..	10	1	5	8	3	27
Konstitutionsutsk. ..	5			2		7
Statsutskottet	14			2	1	17
Bevillnings-utsk. ...	5					5
Bankoutskottet	2					2
Första lagutsk.	2					2
Andra lagutsk.	2					2
Tredje lagutsk.	2					2
Jordbruksutsk.	2					2
Första kammarens allm. beredn.-utsk.	1		1			2
Andra kammarens allm. beredn.-utsk.	1		1			2
Riksdagens kansli ..	5	1	4			10
	60	5	¹⁾ 16	18	4	103

¹⁾ Därav 3 med pension på grund av anställning i enskild tjänst.

Tablå utvisar, att mer än hälften av riksdagens tjänstemän innehar statsanställning och således är pensionsberättigade, att av de övriga 7 upp- bär pension å statlig eller enskild tjänst samt att 18 icke innehar annan anställning än hos riksdagen. Bland de sistnämnda har inräknats konstitu- tionsutskottets sekreterare, vilken såsom redan nämnts har sin pensions- fråga ordnad. En närmare granskning av återstående 17 i gruppen »utan annan anställning» ger vid handen, att flertalet av dem är stenografer samt att inemot hälften av dessa stenografer vid sidan om sin stenograf- tjänst idka akademiska studier. De sistnämnda kan således, därest de kvar- stannar i riksdagens tjänst, förväntas komma att framdeles övergå till gruppen »med annan anställning». Då det dessutom finnes anledning an- taga att de i kommunal och enskild tjänst anställda i åtskilliga fall tillför- säkrats pensionsrätt på sina befattningar, torde den slutsatsen kunna dra- gas, att endast en ringa del av riksdagens tjänstemän icke har sin pen-

sionsfråga löst på ett eller annat sätt. Med utgångspunkt från nuvarande personaluppsättning skulle följaktligen om en strikt behovsprövning tillämpades endast mycket få pensionsfall aktualiseras i framtiden.

För att belysa åldersfördelningen och anställningstiden i riksdagens tjänst har kommittén sammanställt nedanstående tablå.

Ålder år	Anställningstid (år)							Summa
	—5	6—10	11—15	16—20	21—25	26—30	31—	
—35	25	4	1					30
36—40	9	1	3	2				15
41—45	7	1	1	1	1			11
46—50	5	1		4	2	2	1	15
51—55	1			3	1	3	3	11
56—60		1				3	4	8
61—65	2		1		1		4	8
66—70						1	3	4
71—75							1	1
Summa	49	8	6	10	5	9	16	103

Såsom av tablå framgår, har inemot hälften av tjänstemännen ej överskridit 40 års ålder. Nära hälften av befattningshavarna kan åberopa högst 5 anställningsår hos riksdagen. Inemot en tredjedel av personalen har en anställningstid av mer än 20 år. De flesta av dem, som innehar mer än 30 anställningsår hos riksdagen, tillhör gruppen stats- eller kommunalanställda.

Kommittén har även sökt bilda sig en uppfattning om den genomsnittliga dagliga arbetstidens längd för de olika befattningarna hos riksdagen i syfte att från den utgångspunkten indela tjänsterna i olika grupper. En närmare undersökning ger emellertid vid handen, att tjänstgöringstiden för en och samma kategori uppvisar betydande variationer. I viss utsträckning har tjänsterna kommit att erhålla en individuell prägel. Vissa hållpunkter för bestämmande av arbetstidens längd föreligger dock. Med utgångspunkt från förhållandena under 1951 års riksdag kan konstateras följande.

Sekreterarpersonalen — sekreterare i kamrarna, sekreterare och notarier med sekreterargöromål i ständigt utskott ävensom vissa i konstitutions- och statsutskotten anställda notarier — får anses fullgöra heltidstjänstgöring. För stenograferna har beräknats en genomsnittlig arbetstid av 13—14 timmar i veckan¹⁾. Däremot är det svårare att på objektiva grunder uppskatta förste stenografernas tjänstgöringstid, särskilt gäller detta den

¹⁾ = 9 gånger stenografens pass i plenum (se 1951 års kommittés för riksdagens protokoll betänkande s. 19, fogat såsom bilaga till sammansatta konstitutions- och bankoutskottens utlåtande nr 1 till 1951 års riksdag).

tid, som åtgår för dem att granska utskrifterna av debattinläggen. Kanslisterna i kamrarna kan — bortsett från en kanslist med heltidstjänstgöring i vardera kammaren — antagas tjänstgöra i medeltal 11—12 timmar i veckan, första kanslisterna och registratorerna något längre. Stomnotarierna har beräknat, att tjänstgöringstiden är 25 timmar i veckan i början av riksdagen och sedan stiger successivt under riksdagen för att slutligen omfatta 42 timmar per vecka. Korrekturläsarnas tjänstgöring är bestämd till 27 timmar i veckan. Dessa uppgifter torde ge stöd åt den uppfattningen, att riksdagstjänsten för större delen av personalen i kamrarna och riksdagens kansli är att betrakta såsom en bisyssla. Detsamma lär med något undantag vara fallet även beträffande hos vissa utskott anställda kanslister, notarier (registratorer) m. fl.

Tjänstemannapensioneringen inom statsförvaltningen.

Beträffande frågan om rätt till pension för riksdagstjänstemännen torde i första hand böra beaktas de grunder, som tillämpas för pensionering av statens anställningshavare. Inom statsförvaltningen gälla olika regler för pensionsberättigade — ordinarie och extra ordinarie jämte vissa med förordnande tillsatta — befattningshavare och övriga.

Innehavare av *pensionsberättigande* befattning äger enligt bestämmelserna i Saar i regel icke förena sådan tjänst med annan statlig eller kommunal tjänst, med vilken följer rätt till pension, såvida icke fråga är om en ordinarie statlig tjänst och en högre extra ordinarie sådan tjänst och befattningshavaren frånträder utövandet av den förra tjänsten. Till pensionsberättigande anställning räknas härvid icke anställning i försvarsväsendets reserver, oaktat med dylik anställning under vissa förutsättningar följer rätt till en mindre pension vid 55 års ålder eller däremot svarande engångsbelopp. Efter tillstånd av Kungl. Maj:t må jämväl med ordinarie eller extra ordinarie civil — men ej militär eller civilmilitär — tjänst förenas beställning å försvarets reservstat. Vid reglering av sammanträffande pensionsförmåner, vilken ankommer på Kungl. Maj:t efter prövning i det enskilda fallet, har i sistnämnda fall medgivits, att vid sidan om den civila pensionen fått utgå en mindre del av reservstatspensionen, svarande mot vad som beräknats kunna tillkomma vederbörande, därest han vid sidan av sin civila tjänst innehaft anställning såsom officer eller underofficer i försvarets reserver. I fråga om de befattningshavare, som enligt tidigare gällande bestämmelser ägt förena två pensionsberättigande befattningar eller innehaft två dylika befattningar i succession efter varandra, beror på Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall, hur stora pensionsförmåner, som efter 1947 års omreglering av äldre pensioner sammanlagt får utgå. Tidigare fick i dylika fall den större förmånen utgå jämte 1/3 av den mindre. I enlighet med den praxis, som utbildats vid sagda prövning, får som regel endast uppbäras tillhoppa så mycket, som motsvarar hel pension i den högre av de båda tjänsterna, dock med motsvarande undantag som ovan berörts i fråga om förening av civil tjänst med reservstatsbeställning. Har befattningsha-

varen innehåft en arvodesavlönad bisyssla vid sidan om sin tjänst, kan tilläggspension på den grund icke ifrågakomma. Framställningar i sådant syfte har konsekvent avslagits.

Innehavare av *icke-pensionsberättigande* statsanställning kan tillerkännas pension efter prövning i varje särskilt fall, vilken tidigare ankommit på riksdagen men genom beslut av 1948 års riksdag (särsk. utsk. nr 1, rdskr. nr 448) från och med den 1 juli 1950 överlåtits å Kungl. Maj:t. För beviljande av pension har uppställts vissa förutsättningar. Sålunda gäller, att anställningstiden regelmässigt skall uppgå till minst 15 år och att avgången ur statstjänst sker vid normal avgångsålder eller vid tidigare ålder på grund av sjukdom, som medför för framtiden bestående arbetsoförmåga. Statsanställningen skall vidare under nämnda tid ha utgjort anställningshavarens huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla. För bisysslor kan någon pension alltså icke ifrågakomma vare sig tjänstemannen åtnjuter pension på grund av annan anställning eller ej. Såsom bisyssla betraktas varje anställning, som ej krävt en daglig tjänstgöring, motsvarande hälften av en normal arbetsdag.

För befattningshavare vid statens krisorgan gäller vissa särregler. Pensionsrätt enligt summariska grunder infördes från och med den 1 juli 1948. Denna gjordes till en början subsidiär, vilket innebar, att den som innehade pensionsrätt i annan statstjänst men övergick till högre anställning hos krisorgan ej kunde tillerkännas pensionsrätt i krisorganet. Från och med den 1 juli 1952 har möjlighet beretts för Kungl. Maj:t att dispensera härifrån. Genom beslut den 17 oktober 1952 har en befattningshavare hos handels- och industrikommissionen, som i sin ordinarie statstjänst är tillförsäkrad pension enligt 32 löneklassen, erhållit pensionsrätt hos kommissionen, så att hans sammanlagda pensionsförmåner komma att utgå enligt 36 löneklassen.

Vad angår pensioneringen av statens anställningshavare må i detta sammanhang uppmärksammas att en särskild kommitté, *1951 års pensionsutredning*, tillkallats av civilministern för att verkställa en ingående utredning rörande pensioneringsgrunderna, pensioneringens omfattning m. m. Ur de för utredningen utfärdade direktiven må i transumerade delar återgivas följande:

»Utredningen bör avse den statliga personalpensioneringen med undantag av pensioneringen av personal vid riksdagens verk. Den bör sålunda avse tjänste- och familjepensioneringsförhållandena för både tjänstemän och arbetare. Även den pensionering, som för närvarande tillämpas vid sidan av pensionsreglementena, bör till förutsättningar och konstruktion närmare utredas, varvid bör beaktas bl. a. förhållandet mellan densamma och den pensionering, som sker med stöd av reglementena. — — —

Jämväl vissa andra frågor, som ha avseende å pensioneringens omfattning, böra uppmärksammas i detta sammanhang. För pensionsrätt förutsättes enligt nu gällande bestämmelser i huvudsak, beträffande statstjänstemän att vederbörande innehar ordinarie eller extra ordinarie tjänst och beträffande arbetare i statens tjänst att vissa i pensionsreglementena angivna villkor äro uppfyllda. Vid utredningen bör undersökas, huruvida någon jämkning är påkallad i dessa bestämmelser. Bl. a. böra granskas de

fall, i vilka för tjänstemän ordinarie eller extra ordinarie anställning icke lämpligen kan användas men tjänstemännen uppfylla sådana villkor för pensionsrätt som gälla enligt arbetarpensionsreglementena. I samband härmed bör de partiellt arbetsföras ställning i pensionshänseende klarläggas. Även frågan om pensionsrätt för personal med deltidsarbete bör uppmärksammas. Denna fråga har, såvitt angår deltidsarbete i statens tjänst, varit föremål för viss utredning genom 1947 års lärarpensioneringssakkunniga men befunnits icke lämpligen kunna lösas utan samband med en revision av pensionssystemet.

Vad angår *pensioneringsgrunderna* har önskemålet om en mera försäkringsmässig uppbyggnad av det statliga pensionssystemet till stor del grundats på uppfattningen, att pensionen rätteligen borde anses utgöra uppskjuten lön och därför vara oantastbar. Med anledning av motioner i ämnet har 1945 års riksdag anhållit (skr. nr 348), att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning i fråga om tillämpning i full utsträckning av grundsatsen om pensionens oantastbarhet. Frågan har sedermera berörts i den till 1949 års riksdag avlåtna propositionen nr 193. I denna har framhållits bl. a., att man borde undersöka, huruvida några särskilda skäl med sådan styrka talade mot en enbart på försäkringsteknisk grund gjord avvägning, att avsteg från denna borde göras.

Vid den utredning av detta frågekomplex, som nu bör komma till stånd, är det av vikt att det klarlägges vilket resultat en mera fullständig tillämpning av oantastbarhetsprincipen skulle medföra, så att en jämförelse blir möjlig däremellan och det nuvarande statliga pensionssystemet. Vid utredningen bör jämväl undersökas vilka pensioneringsgrunder, som tillämpas vid av staten icke handhavd pensionering, och övervägas, i vad mån det är möjligt att bringa pensionssystemen i samklang. — — —

Till frågan om pensionssystemets utformning får också anses höra spörsmålet, på vilket sätt man lämpligen bör behandla fall, då flera pensionsförmåner sammanträffa. — — —»

Riksdagsledamöternas pensionering.

Med anledning av att riksdagstjänstemännens förening till stöd för sin hemställan om pensionsrätt åberopat bl. a. den rätt till pension som föreligger för riksdagens ledamöter torde i detta sammanhang böra lämnas en kortfattad redogörelse för denna pensionering.

Bestämmelserna om pensioneringen av riksdagens ledamöter återfinnes i stadgan om ersättning för riksdagsmannauppsdragets fullgörande, sådan denna lyder enligt lagen den 28 december 1951 angående ändring i stadgan (SFS 1951: 788). Jämlikt 7 § äger den, som varit ledamot av riksdagen minst 8 år, rätt till pension, sedan han uppnått 65 års ålder och upphört att vara riksdagsman. Pensionen utgör, med nedan angivna undantag, för den, som tillhört riksdagen 8 år, 2 208 kronor för år och för den, som tillhört riksdagen 20 år eller längre tid, 5 520 kronor. För varje år utöver 8 ökas pensionen med 276 kronor intill dess nämnda högsta pensionsbelopp uppnåtts. Viss reduktion av pensionsbeloppet skall ske för den som samtidigt uppbär lön eller tjänstepension på grund av anställning i allmän tjänst. Dylik reduktion sker i regel med hälften av riksdagsmannapensionen, dock

att de sammanlagda förmånerna icke får överstiga högsta pension enligt 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente. Minskning skall vidare ske endast i den mån så erfordras, för att sagda förmåner, däri ej inberäknade rörliga tilläggsförmåner, tillhopa ej överstiger 6 000 kronor. Änka och efterlevande barn till den som varit ledamot av riksdagen minst 8 år äger under vissa förutsättningar rätt till pension att utgå för änka, så länge hon ej ingår nytt äktenskap, och för barn intill dess barnet uppnått 19 års ålder. Pension till änka utgör hälften av den pension som skulle ha kunnat tillkomma maken på grund av den tid han vid sitt frånfalle varit ledamot av riksdagen. Barnpension fastställes till belopp, som fullmäktige i riksgäldskontoret för varje särskilt fall äger bestämma.

Kommittén.

Av den verkställda utredningen rörande personalen vid 1952 års riksdag, vilken redovisats i det föregående, framgår, att de tjänstemän, om vilka här är fråga, uppgår till ett hundratal. Av dessa är 60 statstjänstemän, 4 pensionsavgångna statstjänstemän, 5 innehar anställning i kommunal tjänst, 13 i enskild tjänst, 3 uppbär pension efter avgång från enskild tjänst, medan 18 icke innehar annan anställning än hos riksdagen. Tjänstemännen utgör alltså i fråga om sin utanför riksdagen bedrivna verksamhet en mycket heterogen grupp. Jämväl deras tjänstgöring inom riksdagen uppvisar stora skiljaktigheter med avseende å såväl arten av dem åvilande arbetsuppgifter som omfattningen av desamma. För det stora flertalet måste riksdagstjänsten emellertid vara att betrakta såsom en bisyssla. I vissa fall är tjänstgöringen i riksdagen dock av så krävande natur, att tjänsten närmast är att jämställa med en huvudsyssla. Kommittén vill i detta sammanhang icke underlåta att framhålla, att tjänstemännen fullgör ett påfrestande och för riksdagen mycket betydelsefullt arbete, vilket med hänsyn till sin speciella karaktär ofta måste utföras med åsidosättande av tjänstemännens egen bekvämlighet.

Med beaktande av bl. a. sistnämnda omständigheter har riksdagen i ett antal fall beviljat pension till riksdagstjänstemän vid deras avgång ur tjänst under huvudsaklig förutsättning dels att tjänstemannen under en lång följd av år varit i riksdagens tjänst, dels ock att han för sin ålderdomsförsörjning varit väsentligen beroende av pensionen. Det yttersta syftet med all pensionering, nämligen att trygga tjänstemannens ålderdom, har härigenom blivit tillgodosett. Från tjänstemannahåll har nu gjorts gällande, att anställningen i riksdagen i och för sig borde berättiga till en viss pension, oberoende såväl av om riksdagstjänsten är att betrakta såsom huvudsyssla eller bisyssla som av det förhållandet, att tjänstemannen redan har sin pensionsfråga ordnad i annan anställning.

Till stöd för denna framställning om införande av pensionsrätt för samt-

liga riksdagstjänstemän — viss reduktion förutsattes för dem som innehar pensionsberättigande anställning i allmän tjänst — har åberopats bl. a. det förhållandet, att för riksdagens ledamöter numera finnes reglerad pensionsrätt. Med anledning härav vill kommittén erinra, att ledamotskap av riksdagen är ett allmänt förtroendeuppdrag av speciell karaktär. Den rätt till pension som föreligger efter ett visst antal riksdagsår är avsedd att vara en kompensation för de uppostringar riksdagsledamoten på grund av detta sitt uppdrag nödgas göra i sin borgerliga gärning. Enligt kommitténs mening föreligger icke bärande skäl för att den särreglering, som sålunda ansetts böra genomföras för riksdagens ledamöter, tages till intäkt för en motsvarande reglering för dess tjänstemän. För riksdagstjänstemännens vidkommande bör pensionsfrågan i stället närmast bedömas mot bakgrunden av de regler som i detta hänseende gäller övriga anställningshavare, främst statens.

Den övervägande delen av riksdagens tjänstemän innehar vid sidan av riksdagstjänst pensionsberättigande anställning i allmän eller enskild tjänst. Införandet av viss pensionsrätt för samtliga tjänstemän hos riksdagen skulle alltså för flertalet komma att innebära förening av två pensionsberättigande anställningar. Kommittén har fördenskull ansett sig böra upptaga pensionsfrågan till skärskådande ur denna principiella synpunkt sett mot bakgrunden av förhållandena inom statsförvaltningen.

Av den i det föregående lämnade redogörelsen för de grunder, efter vilka den statliga tjänstemannapensioneringen för närvarande är uppbyggd, framgår, att *förening av två pensionsberättigande tjänster*, såvida den ena ej är anställning i försvarets reserver eller å dess reservstat, i regel ej är medgiven i andra fall än då fråga är om en ordinarie och en högre extra ordinarie tjänst och under förutsättning att utövändet av den förra tjänsten frånträdes. Pension får i detta fall ej uppbäras för mer än den ena tjänsten. Pensionsrätts införande för riksdagstjänstemännen skulle således för dem, som tillika innehar pensionsberättigande anställning i allmän tjänst innebära ett avsteg från nu tillämpade principer. För den händelse riksdagstjänsten förenas med pensionsrätt, skulle jämväl på grund av bestämmelserna i 27 § 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente vid beviljande av pension i statstjänsten uppkomma fråga om reduktion av denna pension med hänsyn till att pension samtidigt erhöles vid avgång från anställningen i riksdagen. Emellertid har, såsom tidigare nämnts, åt 1951 års pensionsutredning uppdragits att verkställa en ingående undersökning rörande pensioneringsgrunderna, innefattande bl. a. spørsmålet om den statliga personalpensioneringen skall uppbyggas efter mera försäkringsmässiga grunder än för närvarande och därigenom komma att motsvara begreppet »intjänt lön», hur pensionsfrågan skall lösas för de deltidsanställda ävensom frågan om reglering av sammanträffande pensionsförmåner. Vid nu

angivna förhållanden är kommittén icke beredd förorda införandet av en reglerad pensionsrätt, som skulle stå i strid med nu gällande pensioneringsprinciper och vara ägnad att föregripa 1951 års pensionsutrednings ställningstagande till spörsmålen i fråga.

Då kommittén alltså av anförda principiella skäl funnit sig förhindrad föreslå en reglerad pensionsrätt för de riksdagstjänstemän som jämväl innehar pensionsberättigande anställning i allmän tjänst, har inom kommittén den frågan väckts, huruvida icke *tilläggs pension* i någon form kunde ifrågakomma. Kommittén har härvid övervägt följande system. I första hand verkställes en värdebedömning av riksdagstjänsterna i jämförelse med de lönegradsplaceringar, som tillämpas för reglerade statliga befattningar. För det fall att tjänstemannens pension i den av honom innehavda befattningen i allmän tjänst utginge efter lägre lönegrad än den till vilken riksdagstjänsten ansåges böra hänföras, syntes viss tilläggs pension kunna komma ifråga. Tillvägagångssättet belyses av följande exempel. Då befattning såsom sekreterare i kammare eller ständigt utskott i allmänhet bör anses likvärdig med byråchefstjänst i lönegrad Ca 37, skulle en sådan sekreterare, som samtidigt är förste byråsekreterare eller förste kanslissekreterare, erhålla en årlig tilläggs pension å högst $(12\ 264 - 9\ 564 =) 2\ 700$ kr., från vilket belopp dock borde avdragas 10 procent med hänsyn till att han ej har någon pensionsrätt. Tilläggs pensionen bleve alltså $(2\ 700 - 270 =) 2\ 430$ kr. jämte rörligt tillägg. Med utgångspunkt från nu angivna grunder har inom kommittén gjorts vissa utredningar i syfte att utröna, vilken omfattning en dylik tilläggs pensionering skulle få bland riksdagens nuvarande tjänstemän. Härvid har kunnat konstateras, att endast i några enstaka fall ett mindre pensionstillskott skulle kunna ifrågakomma samt att pensionsfrågan för dem knappast torde bli aktuell under de närmaste åren. Vid sådant förhållande har kommittén med hänsyn till den allmänna översyn av den statliga personalpensioneringen, som för närvarande pågår och till vilken hänvisats i det föregående, stannat för att icke förorda genomförandet av en sådan tilläggs pensionering, särskilt som ett beslut nu om en dylik tilläggs pensionering skulle kunna föregripa nämnda översyn.

För den grupp *tjänstemän, vilka vid sidan om sin riksdagstjänst icke innehar annan anställning eller är anställda i allmän eller enskild tjänst utan rätt till pension* och vilka hittills tillerkänts pension av riksdagen med skäligt belopp efter prövning från fall till fall i samband med avgång från anställningen i riksdagen, skulle en reglering av pensionsförhållandena icke möta samma betänkligheter av principiell art som beträffande de övriga tjänstemännen hos riksdagen. Med hänsyn härtill och då en dylik reglering skulle vara ägnad innebära fördelar för den enskilde tjänstemannen ävensom medföra större enhetlighet vid bedömningen av uppkommande pensionsfall, har kommittén allvarligt övervägt, huruvida icke fasta regler

borde antagas för beviljande av pension i här avsedda fall.¹⁾ En undersökning av åldersfördelningen inom denna tjänstemannagrupp ger emellertid vid handen, att en principlösning av pensionsfrågan redan nu skulle komma att under de närmaste åren direkt beröra endast en eller annan tjänsteman. I betraktande härav och under återopande av vad ovan anförts rörande den ingående undersökning av de allmänna grunderna för den statliga personalpensioneringen, som uppdragits åt 1951 års pensionsutredning, finner kommittén sig böra föreslå ett bibehållande tills vidare av nuvarande ordning med särskild prövning från riksdagens sida i det enskilda fallet i samband med tjänstemannens avgång från riksdagstjänsten. Enligt kommitténs uppfattning torde det kunna förväntas, att riksdagen liksom hittills till välvillig behandling upptar frågor om pensionering av här avsedda tjänstemän, i den mån pensionsfall uppkommer i samband med avgång på grund av åldersskäl, sjukdom eller olycksfall i tjänsten.

Vid sin prövning av riksdagstjänstemännens pensionsfråga har kommittén alltså funnit, att ett slutligt ställningstagande under förhandenvarande omständigheter icke nu bör komma till stånd. Kommittén föreslår sålunda, att resultatet av 1951 års pensionsutrednings arbete avvaktas och att pensionsfrågan därefter upptages till förnyat övervägande. I anslutning härtill vill kommittén uttala, att enligt kommitténs uppfattning de av riksdagens nuvarande tjänstemän, vilka av åldersskäl eller eljest på grund av sjukdom eller olycksfall i tjänsten kan komma att avgå från sina anställningar i riksdagen, innan pensionsfrågan bringats till slutlig lösning, bör bliva delaktiga av den eventuella pensionsreglering som framdeles kan komma till stånd.

Vad slutligen beträffar de båda skrivelser som överlämnats till kommittén må anföras följande.

I det föregående har erinrats om 1948 års riksdags beslut att tillerkänna *konstitutionsutskottets sekreterare S. V. Holm* särskild pensionsrätt. Den honom tillförsäkrade pensionen är grundad på pensionsunderlaget i lönegrad Ca 33 eller den lönegrad som vid beslutets fattande gällde för byråchef. På grund av den från och med den 1 juli 1951 genomförda löneregleringen för vissa chefstjänstemän inom statsförvaltningen har byråchefsbefattningarna uppflyttats till 37 lönegraden. Till utgångspunkt för bestämmande av Holms pension bör fördenskull tagas det för denna lönegrad gällande pensionsunderlaget. Kommittén föreslår alltså att förslag till beslut härom förelägges riksdagen. Konstitutionsutskottets ordförande har i sin skrivelse, såvitt densamma icke blivit besvarad genom vad kommittén ovan anfört, förordat jämväl vissa andra jämkningar i den Holm tillerkän-

¹⁾ Grunderna för en sådan pensionering beröres i Bil. 3.

da pensionsrätten, nämligen dels i fråga om grunderna för tjänstårsberäkningen, dels ock i vad angår pensionsförhållandets reglerande vid förtidsavgång av annan anledning än invaliditet eller sjukdom. Med beaktande särskilt av den ståndpunkt kommittén intagit till pensionsfrågan för övriga riksdagstjänstemän anser kommittén skäl icke föreligga för en omprövning av tjänstårsberäkningen i vad den avser riksdagstiden, i all synnerhet som den redan medgivna rätten till förhöjning av den effektiva tjänstgöringstiden med 25 procent måste betraktas såsom förmånlig. Enligt kommitténs uppfattning bör med hänsyn till att 1948 års riksdagsbeslut i princip innebär en tillämpning å Holm av 1947 års tjänstepensionsreglemente för riksdagens verk frågan huruvida och i vad mån tillgodoräkning bör medgivas av tjänstgöring utom riksdagen, framför allt såsom sekreterare hos riksdagens interparlamentariska grupp, ankomma på delegerade för riksdagens verk. Kommittén är vidare icke beredd förorda, att beslut nu fattas om vilka pensionsförmåner, som i händelse av ovan omförmäld förtidsavgång bör tillkomma Holm. Frågan härom torde, såsom jämväl förutsatts vid pensionsrättens beviljande, upptagas till prövning, därest en dylik förtidsavgång skulle bliva aktuell.

Kommittén är således av den uppfattningen, att anledning saknas att nu vidtaga en omprövning av Holms så sent som vid 1948 års riksdag reglerade pensionsfråga, i vidare mån än vad som följer av ovan framlagt förslag rörande justering av den lönegrad, efter vilken pensionsunderlagen för honom skall beräknas.

Då kommittén icke föreslagit någon reglerad pensionsrätt för riksdagstjänstemännen, påkallar skrivelsen om tjänstårsberäkning för pension från riksdagen av tid för tjänstgöring hos *riksdagens interparlamentariska grupp* ej särskilt yttrande från kommitténs sida utöver vad ovan anförts i fråga om sekreterare Holm.

Avvikande meningar har anförts dels av herr von Seth och fröken Vinge och dels av herr Östlund.

Stockholm den 24 april 1953.

SIGURD LINDHOLM.

J. W. MÅRTENSSON. T. G. von SETH. IVAR JOHANSSON.

MARGIT VINGE. STEN WIDLUND. JOHN ÖSTLUND.

/ Marianne Sjönell.

Reservationer :

1) av herr *von Seth* och *fröken Vinge*:

»Vi har icke kunnat ansluta oss till kommittémajoritetens uppfattning, att prövningen av riksdagstjänstemännens pensionsfråga bör anstå och helt eller delvis ställas i beroende av de ställningstaganden i vissa principfrågor, som förväntas komma att ske i och i anslutning till 1951 års pensionsutredning. Vi önskar särskilt framhålla, att 1951 års pensionsutredning tillsatts efter Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 februari 1951, men att riksdagens beslut om en särskild utredning av riksdagstjänstemännens speciella pensionsfråga fattades först under 1951 års riksdags höstsession. Vi delar därför den uppfattning som indirekt kommit till uttryck genom riksdagsbeslutet, att en särskild utredning av denna fråga motiveras av de speciella, ytterst särpräglade förhållanden, som råder i riksdagstjänsten, och anser det i princip oriktigt, att pensionsfrågans prövning uppskjuts och ställs i beroende av 1951 års pensionsutredning.

Uttalandet i utlåtandet, att ett ställningstagande kan uppskjutas också därför att en reglering skulle komma att praktiskt beröra endast en eller annan tjänsteman, kan vi icke godtaga av två skäl, dels bör rättvisa vederfaras även en liten grupp tjänstemän, dels skulle frågor om sjukpension eller familjepension kunna bli aktuella.

Enligt vårt förmenande föreligger icke tillräckliga skäl för att uppskjuta en pensionsreglering för de riksdagens tjänstemän, som icke innehar annan pensionsberättigande anställning. Redan det förhållandet, att riksdagen under mycket lång tid i samband med tjänstemans frånträde av anställning i riksdagen från fall till fall men konsekvent beviljat pension, talar för att tiden är inne för införande av en reglerad pensionsrätt. Vi önskar i detta sammanhang erinra om att, då frågan om *riksdagsmännens pensionering* år 1947 beslutades av riksdagen, konstitutionsutskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande (nr 26, sid. 14) i anledning av motionsvis väckta förslag om att pension endast i ömmande fall skulle kunna beviljas avgången riksdagsman uttalade, »att pensioneringen bör regleras efter generella principer och icke grunda sig på en behovsprövning från fall till fall». En sådan prövning kan nämligen, framhöll utskottet, »i detta liksom i andra fall icke anses utgöra en tillfredsställande ordning».

Eftersom en reglerad pensionsrätt i princip berör samtliga tjänster i riksdagen och därför icke bör utformas med hänsyn till de växlande förhållanden, som kan föreligga med hänsyn till tjänsternas innehavare, bör pensionssystemet tekniskt vara så utformat, att detsamma på samma sätt som nuvarande avlöningsbestämmelser täcker samtliga tjänster inom riksdagen. Från de generella pensionsbestämmelserna bör sedan göras de undantag, som närvaron av annan tjänstepension e. d. kan motivera.

I fråga om den tekniska konstruktionen av en reglerad pensionsrätt kan vi ansluta oss till de linjer, som skisserats i den till utlåtandet fogade promemorian (bil. 3). I fråga om pensionsrättens materiella innehåll förutsättes dock full överensstämmelse med de pensionsbestämmelser, som gäller för tjänsteman vid riksdagens verk med tillämpning dock av de särskilda regler för beräkning av tjänstetid m. m., som av riksdagen i annat sammanhang antagits för vissa riksdagens tjänstemän (bankoutskottets utlåtande nr 39/1948).

Det synes oss uppenbart, att dessa pensionsbestämmelser icke bör komma i full tillämpning, när fråga är om tjänsteman, som med sin tjänst i riksdagen förenar annan pensionsberättigande tjänst. Det skulle då ligga närmast till hands att i sådana fall tillämpa av riksdagen tidigare för riksdagens ledamöter i samma situation fastställda maximerings- och reduktionsregler (SFS 1951:788), varigenom ifrågavarande tjänstemän i princip skulle erhålla 50 procent av de pensionsförmåner, som tillkommer övriga tjänstemän, därvid vid beräkning av tjänstetid för pension dock icke skulle tillämpas de gynnsammare regler, som enligt det föregående i övrigt skulle komma att gälla. Vi har emellertid icke velat motsätta oss, att pensionsfrågan i denna del tages upp till slutligt avgörande först sedan 1951 års pensionsutredning slutfört sitt uppdrag och på utredningen grundade beslut föreligger. Vi önskar emellertid som ett provisorium förorda ett system med tilläggspensioner i de fall tjänsteman med en lägre tjänst förenar en kvalificerad riksdagstjänst och därför skäligen bör erhålla en pensionsrätt, som ligger på en nivå motsvarande en med riksdagstjänsten jämförlig statstjänst. Ett sådant tilläggspensioneringssystem skulle enligt vårt förmenande tekniskt kunna utformas enligt i utlåtandet skisserade linjer (sid. 13).

Vi önskar vidare framhålla, att vi finner det skäligt och rimligt, att det ringa antal tjänstemän hos riksdagen, som vid pensionsregleringens genomförande redan avgått ur tjänst, inbegripes i pensionsregleringen och i de fall får sin pensions- (tilläggspensions-) fråga omprövad, när de nya pensionsbestämmelserna skulle kvalificera för bättre pensionsförmåner.»

2) av herr Östlund:

»Till de allmänna synpunkter på pensionsfrågan, som i särskild reservation anförts av hr von Seth och fröken Vinge, vill jag helt ansluta mig. Jag biträder även det i reservationen redovisade förslaget till principlösning av riksdagstjänstemännens pensionsfråga. Jag anser emellertid, att tillräckliga skäl icke föreligger för att uppskjuta ett avgörande i fråga om den delaktighet i de i reservationen föreslagna pensionsförmånerna, som vid tillämpning av de av riksdagen för riksdagens stats- och kommunalanställda ledamöter fastställda maximerings- och reduktionsreglerna bör tillkomma tjänsteman, som med sin tjänst i riksdagen förenar annan pensionsberättigande anställning.»

Till

Ordföranden i 1952 års kommitté för pensionering av
riksdagens personal.

Härmed får jag hemställa att nedan anförda synpunkter måtte komma under beaktande vid fullgörande av Kommitténs utredningsuppdrag.

Ett särskilt pensionsbeslut fattades år 1948 av riksdagen på förslag av bankoutskottet (utl. nr 49) till förmån för konstitutionsutskottets dåvarande och nuvarande sekreterare Sune Valdemar Holm, vilken varit anställd i utskottet sedan år 1927 och allt sedan år 1931 är dettas sekreterare.

Enligt beslutet skall Holm i pensionshänseende »likställas med befattningshavare i lönegraden Ca 33 (byråchef m. fl.)». En naturlig konsekvens av 1951 års riksdagsbeslut i fråga om vissa s. k. chefstjänstemäns lönegradsplacering, bl. a. innebärande en uppflyttning av byråchefs- och rådstjänsterna från 33 till 37 lönegraden, är, att riksdagens nyssnämnda beslut med avseende på Holm ändras därhän, att denne i pensionshänseende likställs med befattningshavare i lönegraden Ca 37 (byråchef m. fl.). Anledningen till att förslag härom ej redan framställdes vid början av 1952 års riksdag är givetvis den, att riksdagen i december 1951 fattade beslut om utredning av spørsmålet om införande av generella pensionsregler för riksdagstjänstemännen i allmänhet samt att den berörda konkreta frågan, liksom vissa andra därmed nära sammanhängande spørsmål, därför av mig lämpligen först ansågs böra upptagas i detta vidare sammanhang.

Kommer den förevarande utredningen att leda till att statstjänstemän, som tillika äro riksdagstjänstemän, i denna senare egenskap erhålla tilläggs-pensioner av den storleksordning, att de sammanlagda pensionsförmånerna överstiga pensionen till befattningshavare i lönegraden Ca 37, torde det emellertid finnas anledning överväga, om icke Holm i pensionshänseende borde placeras något förmånligare än vad i föregående stycke förutsatts som självklart. Det kan i detta sammanhang förtjäna erinras om att kansli-deputerade i det uttalande, som låg till grund för bankoutskottets (utl. nr 76) förslag och riksdagens beslut år 1939 om visst arvodestillägg åt Holm — ett arvodestillägg som icke till någon del torde böra uppfattas som en slags motsvarighet till den flera år tidigare i princip avskaffade rätten till ersättning för mistade avlöningsförmåner — framhöllo, att Holms sammanlagda månatliga avlöningsförmåner härigenom nära skulle komma att sammanfalla med månadsavlöningen till expeditionschef i statsdepartement; genom sedermera av riksdagen och dess vederbörande organ fattade beslut har detta till Holm utgående arvodestillägg höjts, så att dennes nuvarande avlöningsförmåner i riksdagstjänst ligger något högre än månadslönen till befattningshavare i lönegraden Cp 15. Det kan här vidare framhållas, att befattningen som statsrevisionens huvudsekreterare (kanslichef), med vilken sekreteraretjänsten i konstitutionsutskottet under alla förhållanden bör kunna jämföras, ehuru utskottet dock har ett ur vissa synpunkter vidare arbetsfält än revisionen, för närvarande är placerad i lönegraden Cp 14 (men att det icke är uteslutet att denna under löpande budgetår kan komma att flyttas upp i lönegraden Cp 15).

Enligt 1948 års pensionsbeslut måste Holm ha minst 30 tjänsteår i riksdagstjänst för att kunna komma i åtnjutande av full pension; för tjänsteårsberäkning äger Holm tillgodoräkna all effektiv tjänstgöring hos riksdagen ökad med 25 procent. Riksdagstiden har emellertid allt sedan andra världskrigets utbrott varit av en sådan längd — vilket bl. a. lett till att riksdagens nya arbetsformer av år 1949 bygga på principen om riksdagsarbetets uppdelning på två sessioner som en normal företeelse — att man med fog kan fråga sig, om icke innehavaren av sekreteraretjänsten i konstitutionsutskottet, vilken helt tager vederbörandes tid i anspråk under riksdagens sessionstider, från och med år 1939 i pensionshänseende bör få tillgodoräkna sig anställningen under en riksdag såsom likvärdig med ett års statstjänst i analogi med vad som t. ex. gäller för lärare vid allmänna läroinrättningar med en liknande faktisk tjänstgöringstid per år. Under alla förhållanden synes det rättvist och billigt, att jämväl viss annan tjänstgöring än den hos konstitutionsutskottet skall kunna tillgodoräknas Holm i pensionshänseende. Om detta redan nu är möjligt enligt riksdagsbeslutet av år 1948 är tveksamt. Tvivlet härom synes böra undanröjas genom ett klart uttalande om att framför allt Holms tjänstgöring som interparlamentariska gruppens sekreterare under närmare tjugo år i viss omfattning bör få tillgodoräknas denne i pensionshänseende.

Viktigare än de i de båda föregående styckena berörda frågorna är emellertid, att den i det följande närmare berörda lucka fylls igen, som 1948 års beslut innehåller i fråga om Holms pensionering. Enligt beslutet är denne berättigad åtnjuta pension från uppnådd ålder av 65 år eller, i händelse av invaliditet eller sjukdom, dessförinnan enligt bestämmelserna i 1947 års tjänstepensionsreglemente för riksdagens verk; vid avgång från riksdagens tjänst före 65 års ålder av annan anledning än invaliditet eller sjukdom har Holm rätt till tjänstelivränta, som beräknas efter antalet tjänsteår och utgår från nämnda ålder. Om däremot denne »nödgas avgå från sin befattning i konstitutionsutskottet före nämnda ålder och icke kan erhålla annan i pensionshänseende ungefär likvärdig tjänst hos riksdagen eller annorstädes», bör han enligt riksdagsbeslutet »erhålla en genast börjande livränta med skäligt belopp». Skulle alltså konstitutionsutskottet någon gång framdeles anse sig behöva utbyta sin nuvarande sekreterare t. ex. till följd av en hos denne med stigande levnadsålder framträdande minskad effektivitet vid fullgörande av arbetsuppgifterna hos utskottet — vilket under senare tid vart eller vart annat år fått utbyta sina övriga akademiskt bildade tjänstemän, varför stora krav måste ställas på utskottets sekreterare, som inom kansliet ensam representerar kontinuiteten — föreligger i förväg ingen klarhet om vilka pensionsförmåner denne i ett dylikt fall skulle komma att erhålla. Detta betyder, att ett utbyte av innehavare på sekreterareposten i utskottet allvarligt försvåras, om ett sådant utbyte i framtiden skulle visa sig önskvärt. I motiven för riksdagens år 1948 fattade beslut i fråga om Holms pensionering förklarades det dock »framstå som önskvärt, att konstitutionsutskottet vid valet av sekreterare icke är bundet av personliga hänsyn, vilket kan bli fallet så länge Holms pensionsfråga är svävande». Och denna är, såsom nyss påvisats, i högsta grad svävande på just den ömtåligaste punkten, där en i förväg beslutad pensionsreglering skulle ha sin kanske viktigaste funktion att fylla. Konstitutionsutskottets och riksdagens intresse synes därför, mot bakgrunden

av Holms långa tjänstetid hos riksdagen, bjuda, att pensionsregleringen göres fullständig även för nu berörda fall. Detta behöver icke nödvändigtvis betyda, att Holm i pensionshänseende helt och fullt jämställas med befattningshavare med rätt till förordnandepension och sålunda ej att regeringen nödvändigtvis måste innebära, att Holm vid en eventuell frivillig avgång från sekreteraretjänsten i konstitutionsutskottet före normal pensionsålder under alla förhållanden skall komma i åtnjutande av samma pensionsförmåner som för det fall, att konstitutionsutskottet skulle finna sig böra byta sekreterare, då full pension synes böra utgå med hänsyn till de i det konkreta fallet föreliggande förhållandena, Holms långa tjänstetid hos riksdagen m. m.

De synpunkter, som i det föregående anförts beträffande Holms pensionsreglering, ha för visso giltighet även för andra framtida sekreterare i konstitutionsutskottet (och törhända, helt eller delvis, även för andra av riksdagens tjänstemän). Ty befattningen som konstitutionsutskottets sekreterare kräver, såsom vid upprepade tillfällen och i skilda sammanhang framhållits från utskottsledningens sida, med hänsyn till utskottets arbetsuppgifter, av vilka en del äro av synnerligen grannlaga natur, att utskottets sekreterare helt ägnar sig åt detta arbete under riksdagstid samt utåt intar en fri och obunden ställning.

Arvika den 17 augusti 1952.

Harald Hallén.

Ordförande i konstitutionsutskottet.

Bilaga 2.

Malmö den 16 augusti 1952.

Herr Riksgäldsfullmäktigen S. Lindholm,
Riksgäldskontoret,
S t o c k h o l m C.

Broder.

I min egenskap av ordförande i riksdagens interparlamentariska grupp ber jag härmed få vända mig till Dig i Din egenskap av ordförande i 1952 års kommitté för pensionering av riksdagens tjänstemän med hemställan att nedanstående synpunkter måtte komma under beaktande vid kommitténs fortsatta arbete.

Den verksamhet, som bedrivs av interparlamentariska gruppen, till vilken riksdagens samtliga ledamöter äro anslutna, bekostas praktiskt taget helt och hållet av statsmedel, närmare bestämt genom anslag under huvudtiteln riksdagen och dess verk m. m. Med hänsyn till arten av denna verk-

samhet är det naturligt, att befattningshavare hos gruppen utses bland tjänstemän hos riksdagen. Gruppens under de senaste tjugo åren fungerande sekreterare har sålunda samtidigt varit sekreterare i konstitutionsutskottet. Gruppens verksamhet har nu åter tagit den omfattning, att verkställande sekreteraren, såsom redan omnämnts i gruppens framställning om statsanslag för löpande budgetår, i framtiden — i likhet med vad som längre tillbaka i tiden var fallet — vid sin sida behöver ett biträde, som förmodligen också kommer att utses bland befattningshavare hos riksdagen.

Då nu frågan om pensionering av riksdagens tjänstemän utredes, framstår det för mig som angeläget icke blott ur den enskilde tjänstemannens synpunkt utan minst lika mycket ur gruppens egen synpunkt, i och för en tillfredsställande rekrytering på längre sikt av dess byrå, att kommitténs uppmärksamhet fästes på önskvärdheten av att interparlamentariska gruppens befattningshavare beredas möjlighet att i viss omfattning få tillgodoräkna sig tjänstgöring hos gruppen såsom tjänsteår för pension från riksdagens sida.

Tillgivne

Allan Vougt.

Bilaga 3.

P M

angående pensioneringsgrunder för hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemän, vilka vid sidan om sin riksdagstjänst icke innehar annan anställning eller är anställda i allmän eller enskild tjänst utan rätt till pension.

Önskar man redan nu — trots att fråga är endast om ett obetydligt antal tjänstemän — utan att avvakta resultatet av 1951 års pensionsutredning bereda här avsedda tjänstemän vissa pensionsutfästelser, torde detta kunna ske utan att särskilda reglementsbestämmelser härom utfärdas. Det synes i stället tillfyllest, att riksdagen uppdrager normer för prövning av dylika pensionsfrågor samt överlämnar till en särskild myndighet att pröva och avgöra uppkommande pensionsärenden. Till utgångspunkt lärers böra tagas de grunder, som av riksdagen fastställts för pensioneringen av dels äldre riksdagsvaktmästare (bankoutskottets utlåtande nr 39/1948), dels ock sekreterare Holm (bankoutskottets utlåtande nr 49/1948). Pensioneringsnormerna torde kunna utformas på följande sätt.

Pension tillkommer tjänsteman, som lämnar sin anställning hos riksdagen vid normal avgångsålder eller dessförinnan nödgas avgå på grund av sjukdom eller olycksfall i tjänsten, under förutsättning att tjänstemannen innehåft anställning under minst 15 riksdagar. Såsom pensionsunderlag bör tjäna det enligt tjänstepensionsreglementet för riksdagens verkställande pensionsunderlaget för den löneklass, i vilken månadslönen å 5-ort närmast svarar mot det utgående arvudet. Enär arvudena kan komma att variera från tid till annan, är det icke möjligt att på förhand fastställa,

till vilka löneklasser de olika befattningarna bör hänföras. Med den angivna utgångspunkten skulle exempelvis kanslist för närvarande hänföras till 19 löneklassen, som utgör slutlöneklass i lönegrad Ca (Ce) 16. För hel pension synes böra erfordras 30 effektiva tjänstår. I fråga om tjänstårsberäkningen torde liksom för de äldre vaktmästarna böra tillgodoräknas den effektiva tjänstgöringstiden hos riksdagen, riksdagens revisorer och kyrkomötet med 25 procents förhöjning dock med iakttagande av att antalet under ett och samma kalenderår tillgodoräknade tjänstgöringsdagar icke må överstiga 365 samt att anställningstid efter 66 års ålder ej må läggas till grund för pensionen. Såsom tjänstår bör härutöver kunna tillgodoräknas anställningstid i statens tjänst efter fyllda 20 år, tid i icke pensionsberättigande anställning dock endast till två tredjedelar. Ett villkor för en dylik tillgodoräkning bör vara att tjänstemannen skall vara skyldig vidkännas reduktion av pensionen med hänsyn till tjänstelivränta eller annan förmån, vartill han kan vara berättigad på grund av den tidigare anställningen. Storleken av reduktionen skall prövas i det enskilda fallet. Med hänsyn till att pensionsrätt icke innehafts bör reduktion med 10 procent äga rum å enligt dessa grunder beräknad pension. För den som nödgas lämna sin anställning hos riksdagen på grund av sjukdom eller olycksfall i tjänsten bör pensionen dock i överensstämmelse med den praxis, som tillämpas för motsvarande fall i statstjänst, bestämmas till minst 75 procent av pensionsunderlaget, dock högst till det belopp, som skolat tillkomma honom vid fortsatt anställning i riksdagen till 66 års ålder. Vid beräkning av sistnämnda belopp skall tjänstår för varje år av den fortsatta anställningen beräknas till medeltalet av vad som för tjänstemannen varit gällande under de senaste fem åren före avgången. Ovan nämnda reduktion med 10 procent bör ske även i detta fall. I fråga om rörligt tillägg å pensionen, tid för pensionens utgående m. m. bör i tillämpliga delar gälla vad som härutinnan stadgas i 1947 års tjänstepensionsreglemente för riksdagens verk.

Pension tillkommer efterlevande änka och barn till sådan riksdagstjänsteman, som innehaft anställning under minst 15 riksdagar. Familjepensionen bör beräknas på motsvarande sätt som tjänstepensionen med iakttagande av de angivna reglerna för tjänstårsberäkning och reduktion med hänsyn till att pensionsrätt ej förelegat. I fråga om övriga förutsättningar för rätt till familjepension, tid för pensionens utgående, dess fördelning mellan änka och barn m. m. bör bestämmelserna i 1947 års familjepensionsreglemente för riksdagens verk i tillämpliga delar lända till efter rättelse.

Prövning och beviljande av pensioner i överensstämmelse med angivna normer uppdrages åt fullmäktige i riksgäldskontoret.

Till belysande av storleken av de pensioner som kan ifrågakomma med tillämpning av de föreslagna normerna har verkställts uträkning av vissa tänkta fall. Anställningstiden i riksdagen beräknas till 35 kalenderår, av vilka 10 antages ha infallit före 1939. Riksdagstidens längd har beräknats till 5 månader före sagda år och 7 månader därefter. I båda fallen har höjning skett med 25 procent. Dessa beräkningsgrunder innebär, att den effektiva tjänstetiden i ett dylikt fall blir i runt tal $23\frac{1}{2}$ år. Grundbeloppen av de pensioner, som under angivna förutsättningar skulle utgå, framgår av nedanstående sammanställning:

Befattning	Grundbelopp			
	Tjänstepension		Familjepension	
	före 67 år	efter 67 år	ensam änka	änka + 2 barn
förste stenograf eller stomnotarie	5.316	4.764	2.149	3.653
stenograf eller 1:e kanslist	4.488	3.936	1.853	3.150
registrator	4.032	3.468	1.650	2.805
korrekturläsare	3.612	3.048	1.515	2.575
kanslist	3.432	2.868	1.456	2.475
kanslibitråde	2.928	2.376	1.244	2.114

Å ovan angivna grundbelopp skall utgå rörligt tillägg efter samma grunder som eljest tillkommer pensionstagare. Anmärkas må att beräkandet av tjänstepensionen efter 67 år skett på grundval av de bestämmelser, som gällt före den senaste höjningen av folkpensionerna.

Sammanfattning av kommitténs förslag.

De hos riksdagen tillfälligt anställda tjänstemännen, vilka uppgår till ett hundratal, utgöres till övervägande delen av statstjänstemän. Några är anställda i kommunal eller enskild tjänst, medan övriga icke innehar annan tjänstemannaanställning än hos riksdagen eller är pensionärer.

Kommittén, som haft till uppgift att förutsättningslöst pröva pensionsfrågan för här avsedda tjänstemän, har kommit till den uppfattningen, att denna fråga måste bedömas icke med utgångspunkt från den speciella pensionslagstiftning, som gäller för riksdagens ledamöter, utan i anslutning till de pensioneringsregler, som tillämpas för statens befattningshavare. För den grupp riksdagstjänstemän, som vid sidan av sin riksdagstjänst innehar pensionsberättigande anställning i statlig tjänst, skulle pension även å riksdagstjänsten innebära en dubbelpensionering, som enligt nu gällande pensioneringsgrunder regelmässigt icke kan ifrågakomma, då förening av två pensionsberättigande statliga befattningar, vilka båda utövas, ej plägar medgivas. Emellertid har åt 1951 års pensionsutredning, som har att överväga det statliga pensionsväsendets framtida utformning, uppdragits att pröva bl. a. frågan om sammanträffande pensionsförmåner. I detta läge har kommittén funnit sig icke kunna förorda införandet av en reglerad pensionsrätt för de riksdagens tjänstemän, vilka på grund av annan anställning redan har sin pensionsfråga ordnad. Ett riksdagsbeslut nu om en dylik pensionsreglering skulle vara ägnat att föregripa statsmakternas slutliga ställningstagande till hithörande principiella spörsmål.

För den grupp tjänstemän, vilka vid sidan om sin riksdagstjänst icke innehar annan anställning eller är anställda i allmän eller enskild tjänst utan rätt till pension, skulle en reglerad pensionsrätt icke möta samma betänkligheter som beträffande de övriga tjänstemännen. Fråga om pensionsavgång inom denna tjänstemannagrupp under de närmaste åren torde emellertid bliva aktuell endast för en eller annan tjänsteman. Med hänsyn härtill och till den allmänna översyn av den statliga personalpensioneringen, som pågår inom 1951 års pensionsutredning, har kommittén stannat för att icke heller beträffande denna grupp föreslå en pensionsreglering med omedelbar verkan. Kommittén förutsätter sålunda, att den nuvarande ordningen med prövning av riksdagen från fall till fall tills vidare bibehålles.

Kommittén anser alltså, att pensionsfrågan för riksdagens tjänstemän bör upptagas i ett sammanhang först när resultatet av 1951 års pensionsutredning föreligger. Under mellantiden avgången eller avliden tjänsteman bör enligt kommitténs mening för sig och sin familj bliva delaktig av en därefter eventuellt genomförd pensionsreglering.

Kommitténs utlåtande är icke enhälligt, i det att tre av kommitténs sju ledamöter anfört avvikande meningar mot kommitténs uttalanden.